

130 jaar Klarissen in Oostende

De twintig zusters Clarissen die nog steeds in het Oostendse klooster „Zonnelied” verblijven, samen met twee Zairese zusters die er momenteel te gast zijn. (foto Johan)

Op 2 juni 1862 kwamen zes zusters Clarissen vanuit het Brugse klooster zich in Oostende vestigen om er een nieuwe inplanting te verwezenlijken. Ze namen hun intrek in een huisje aan de Platformstraat, een geschenk die een dochter van de Oostendse notaris Felix Van Caillie en mevr. Pauline De Cock meegekregen had toen ze een paar maanden voordien bij de Brugse Klarissen binnentrad. Zij was één van de zes zusters die naar Oostende kwamen en was meteen ook de eerste abdis: zuster Maria-Angelica.

De zusters leefden er heel arm, volgens de regels van hun stichtser, de H. Clara. Na verloop van tijd en dank zij enkele weldoeners, waaronder talrijke rijke dames uit Frankrijk en Luxemburg die naar de modaine badstad Oostende kwamen afzakken alsook trouwe bezoeker koningin Maria-Hendrika, konden ze een paar aanpalende huisjes en een braakliggend terrein aankopen. Zodoende kregen ze wat meer leefruimte. Op 19 maart 1869 begon de bouw van de kapel. De arduinen, zogenaamde „eerste steen”, met inscriptie van die datum wordt trouwens nog steeds in de tuin van het huidige klooster „Zonnelied” bewaard.

Twee wereldoorlogen

„Voor de oorlog telde het Oostendse klooster 40 zusters. De bloeiperiode werd plots verstoord door het uitbreken van Wereldoorlog I. De zusters hebben toen veel angstige dagen beleefd. Alhoewel ze naar Engeland konden vluchten, bleven ze allemaal ter plaatse, maar naderhand zijn er enkelen jong gestorven vanwege de geleden ontberingen. De kloosterrorden hielpen mekaar en de buitenzusters gingen bedelen in de omgeving. Het gebouw bleef overeind maar werd meerdere malen beschadigd. Na de wapenstilstand, bij de intrede van het leger, was het kloosterklokje het enige dat over de in puin gelegde stad weergalmde. Alle anderen waren door de Duitsers meegenomen, maar de armoede van de zusters ziende hadden ze het kloosterklokje la-

ten hangen. Ditzelfde klokje luidt nog steeds vanuit het torentje van Zonnelied.

De volgende jaren verliepen rustig. Stilaan sloot hoogbouw het klooster in. Toen in de eerste dagen van W.O. II een groot deel van de Oostendse bevolking de stad verliet, trokken ook enkele zusters meer landinwaarts. Toen het weer wat rustig werd, keerden allen terug.

Een nieuw gebouw

Na de oorlog verminderde het aantal zusters. De bestaande gebouwen waren beschadigd, ongezond en onbewoonbaar geworden. Ook de vloedgolf van februari '53 bracht veel schade toe. Daarop besliste abdis Josefa Jonckheere het oude gebouw te verkopen en een nieuw klooster te bouwen. Architect Paul Felix en de abdis ontwierpen samen het plan. Het resultaat werd een modern kunstwerk waar nog steeds velen komen naar kijken. In '59 verhuisden de 13 zusters naar de Mariakerkelaan, toen nog een stoffige zandweg. Rond het klooster werden sindsdien veel nieuwe woningen opgetrokken, maar de sfeer blijft er rustig. Door het toetreden van vele nieuwe leden, en de toelating om voortaan in hun eigen onderhoud te voorzien, werd een uitbreiking noodzakelijk. In 1967 werd het nieuwe gedeelte met de kapel in het midden, eveneens gepland door architect Felix, in gebruik genomen.

Het dagelijkse leven

Een dag bij de Klarissen begint om halfzes en eindigt na het koorgebed van 20 uur met de grote stilte. De zusters dragen nog steeds de traditionele kledij: een lang bruin gewaad en een zwarte sluier op het hoofd.

Bij de klarissen gaat het om een eenvoudig leven van gebed en arbeid. Het gebed is de kern van deze levenswijze. Om dit beschouwend leven mogelijk te maken, wonen zij in beslotenheid. In haar Regel schreef Clara, die niets wilde bezitten, dat ze een stuk grond mogen behouden om die afzondering mogelijk te maken. Toch is er contact met de mensen. Zij

kunnen hun vreugden en zorgen komen vertellen. Bij de klarissen vindt elkeen een luisterend oor en een begrip hart. Als het zinvol is, zoals voor een doktersbezoek, een vormingssessie of zoals onlangs op de Kerkdagen, mogen de zusters ook buitenkomen. Ook

arbeid heeft in een klarissenleven een belangrijke plaats. Zij leven van het werk van hun handen. Zo is er de modern uitgeruste hostiebakkerij en het keramiekatelier in Zonnelied. Daarnaast staan ook nog tui-nieren, koken, poetsen, wassen en strijken op het dagprogramma.

„Legendarisch is het vertrouwen van de volksmens in Clara voor het bekomen van goed weer. Zij wordt aanbeden als patrones van het „zonnige weder” en dit gebed van de zusters wordt gevraagd door het brengen van eieren naar het kloos-

ter. Dit gebruik leeft nog steeds. Daarnaast is Clara nog de patrones van de glasblazers en de blinden. En in 1960 werd zij door de Katholieke Kerk uitgeroepen tot de patrones van de televisie." besluit zuster Geertrui.

(Johan Vergaerde)

Klarissen in Vlaanderen

Al tijdens het leven van Clara deed haar gedachten goed zijn intrede in onze streken. Er was immers een korrespondentie ontstaan met de jonge vrouw Ermertrudis die in de nabijheid van de Brugse Sint-Bavokerk een kluis betrok en er een leven leidde van gebed en boete.

"Jonge meisjes voegden zich bij haar en vormden een kleine gemeenschap. Anderen volgden haar voorbeeld in Gentbrugge en Ieper. In 1254 kreeg Ermertrudis van paus Innocentius IV de toelating om haar kleine haard van evangelisch leven tot een klarissenklooster om te vormen, alsook die in de andere steden van Vlaanderen. Het klooster van Brugge kan dus als de bakermat van de Clarissen in België beschouwd worden.

Zuster Geertrui

Deze kloosters waren steeds binnen de stadsmuren gelegen, wat duidelijk maakt welke impact de gemeenschappen hadden, en nog hebben, op de gewone mens. Men moest geen majestueuze poort door om zich dan in een indrukwekkend complex te begeven. Deze ligging en de eenvoud maakt de toegang veel gemakkelijker bij het vinden van de weg naar de „Arme Clara's".

Op 2 juni 1862 kwamen zes zuster clarissen uit het klooster van Brugge, met abdis Julie Berlamont die gedurende haar leven (1799 - 1871) zeventien kloosters oprichtte, zich vestigen in Oostende om er een nieuwe inplanting te verwezenlijken. Een dochter van notaris Felix van Caillie en mevr. Pauline De Cock was enkele maanden voordien geprotest in het Brugse klarissenklooster. Als geschenk had zij een huisje aan de Plat-formstraat meegekregen, waar deze eerste zusters hun intrek namen. Ze leefden er heel arm." vertelde ons zuster Geertrui, huidige abdis van het Oostendse Klarissenklooster. - (Johan)

Clara, de lichtende

"Hoewel Franciscus een heel belangrijke rol gespeeld heeft bij het begin van Clara's roeping, en zij zelf in haar Testament schrijft dat hij haar de weg gewezen heeft, hebben beiden elk een eigen uitdrukking gegeven aan „het leven volgens het evangelie". In de Menswording van God en in de Gekruisigde Zoon ziet Clara de uiterste armoede, de deemoed en de nederigheid van God. Met een taai vasthoudendheid heeft zij dan ook haar leven lang gevochten voor haar ideaal van de totale armoede, niets of niemand kon haar hier vanaf brengen. Van twee pausen heeft zij het privilege verkregen om in volledige armoede te leven. In dit niets willen bezitten drukt zij haar volledige afhankelijkheid uit tegenover God. Daardoor kende Clara ook innerlijke vrede en diepgaande vrijheid.

Om haar levensvorm een bindend en blijvend karakter te geven, schreef Clara een Regel. Zij was de eerste vrouw die een eigen Regel opstelde die goedgekeurd werd door de Kerk. Dit gebeurde op 9 augustus 1253, twee dagen voordat ze op 60-jarige leeftijd zou overlijden. "In 1255 werd Clara heilig verklaard," besloot zuster Marie-Jeanne. - (Johan)

'800 jaar Clara van Assisi'

Vanaf 11 augustus 1993 vieren de Claragemeenschappen over de ganse wereld feest naar aanleiding van de 800e geboorteverjaardag van de H. Clara. Zij nam op 18-jarige leeftijd het besluit om de rijkdom van thuis vaarwel te zeggen en de man te volgen welke zij al enige tijd bewonderde: Franciscus van Assisi.

Snel kreeg ze volgelingen en de orde van de Klarissen, in de volksmond ook wel Arme Klaren genoemd, groeide en bloeide over de ganse wereld. Vandaag leven in Vlaanderen nog 210 zusters Clarissen, verspreid over 18 kloosters. Het monastier Zonnelied in de Mariakerkelaan in Oostende is daar één van.

"In 1993, andere bronnen spreken ook over 1194, werd Clara geboren in de Italiaanse stad Assisi als dochter en eerste kind van Ridder Offreduccio en zijn vrouw Ortulana. Het einde van de twaalfde eeuw wordt gekenmerkt door een machtsstrijd tussen de Duitse keizers en de pausen. Het is ook de tijd waarin de steden meer een meer vrijheden verwerven. Wie geld heeft, heeft nu de macht in handen. Terwijl ze opgroeit in welstand, komt ze fel onder de indruk van de levensstijl van Franciscus en zijn eerste broeders. Als ze achttien jaar is, keert ze dan ook haar familie, haar leven en haar in weelde levende „katholieke" kerk de rug toe. Ze kiest resoluut voor het leven vanuit het evangelie zoals Jezus van Nazareth het verkondigde en voorleefde. Bij Franciscus vindt zij de inspiratie en de kracht om door te zetten." vertelde ons zuster Marie-Jeanne. Zijzelf, afgestudeerd als kleuteronderwijzeres, trad op 28 februari '71 binnen in het klooster, na zich jarenlang ingezet te hebben op zowel plaatselijk als nationaal vlak bij de Kajoesters. - (Johan)

Zuster Marie-Jeanne

De vieringen

De viering van 800 jaar Clarissen gaat gepaard met tal van vieringen. Er is een Clara-evokatie gepland met Eigentijdse Jeugd, aktrice Nel Rogiers brengt een aangrijpende monoloog op de planken, bij de Goede Pers Averbode verschijnt een Vlaams Filmpje over Clara op 17 december '93 en bij Altiora-Averbode verschijnt de grote Clara-biografie van Anton Rotzetter.

"Clara heeft te lang in de schaduw van Franciscus gestaan. Met de herdenking van haar 800e verjaardag willen we haar daar nu uithalen. We vinden haar een „ferme" vrouw: ze was trouw aan de kerk maar ze kwam ook op voor haar opvattingen, wat in haar tijd zeker niet gewoon was voor een vrouw. Het ontbrak haar zeker niet aan menselijke en evangelische durf!"

Om 8 eeuwen Clara te vieren werd op aanvraag van de Vlaamse Clarissen een veelkleurige evokatie uitgewerkt met Eigentijdse Jeugd. Deze gaat, enkel voor genodigden, voor Vlaanderen in première in het Oostendse Casino-Kursaal op zondag 20 juni. Nadien biedt het Oostendse stadsbestuur een receptie aan, krijgen de Oostendse clarissen de gouden stadsmedaille aangeboden en overhandigt het provinciaal bestuur het eremetaal van West-Vlaanderen.

Later dit jaar toert deze evokatie nog rond in gans Vlaanderen. - (Johan)